



### כסף נבחר לשון צדיק הרה"ג רבי ינון גמליאל שליט"א



אִישׁ עֵמוּ עַד עֲלוֹת  
הַשָּׁחַר.

איתא במדרש. מה הקב"ה כתוב בו ונשגב ה' לבדו אף יעקב נאמר בו לבדו. מובן שה'לבדו' היא מעלה שישנה אצל הקב"ה ובה התנגדו ללמד שגם אצל יעקב ישנה אותה מעלה. וצריך להבין: א. מה היא מעלת "לבדו". ב. מה ההשוואה של יעקב לקוב"ה? ג. מה הקשר לויאבק איש עמו? ביאר בשפתי חכמים: מעלת לבדו אצל הקב"ה משמעותה שהוא השליט הבלעדי בעולם, ואין שום פעולה ללא רצונו. והכל נעשה בעולם כדי לגלות מלכותו וכבודו יתברך אלא שאחר שנברא בעולם כוחות הרע וניתנה בחירה לאדם נראה לעיני בני"א, שהאדם יכול לעשות דבר נגד רצונו חלילה. ובמעשים שאינם ישרים יכול להמעיט מכבודו יתברך. אך אין הדבר כן. לעת"ל יתגלה שבכל המצבים כבודו מתעלה בין מהמעשים הטובים ובין מהמעשים הרעים דע"י שמעניש את הרשעים מתגלה יושר משפטי. והרשעים מודים ומשבחים הצדיק.

בעירובין (יט.) "גם ברכות יעטה מורה", שכשם שעולה קילוסו מג"ע, כך עולה קילוסו מגהינם שמצדיקים עליהם את הדין ואומרים יפה דנת יפה חייבת. ועוד שע"י מעשה רשעים נעשה רצונו יתברך. כמו עקשותו של פרעה שהובילה לגילוי גבורותיו וגודל תעצומותיו. וכמו רשעותו של המן שהובילה לקידוש ה' שע"י הגיעו לקבלת תורה מאהבה בכל הפעולות בין החיוביות ובין השליליות, בסופו

של דבר נעשה רצונו.

ביאר המהר"ל בספרו דרך חיים בסוף מס' אבות: "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ואומר ה' ימלוך לעולם ועד". וצריך להבין מה הוסיף התנא בפסוק ה' ימלוך לעולם ועד? וביאר המהר"ל, דלולא הפסוק, היה מקום לחשוב שכיון שהכל ברא לכבודו א"כ כבודו תלוי במעשי בני"א, ואם חלילה לא יכבדוהו כביכול יחסר מכבודו לכן בא ללמד: "ה' ימלוך לעולם ועד" - בכל המצבים יתעלה ויתכבד שמו, והשאלה אם נזכה להיות שותפים בגלוי מלכותו או חלילה יהיה לנו לחובה. וכן כתב הגה"צ רא"א דסלר זצ"ל שרצון ה' וכבודו יצא בכל מצב, או ע"י האדם או ע"י האדם, א"כ יוצא, שכבודו יתברך אינו תלוי בנתונים שחוצה לו. שלמות עצמית ופרטית. זהו ונשגב ה' לבדו, שאינו תלוי בזולתו ולעולם ועד הוא כך. אלא שלעינינו זה יתגלה לעת"ל ביום ההוא.

ואף מעלת הצדיקים כך היא, שהצדיק אין מעלותיו באות לו מוחצה לו, אלא הן נובעות מתוככי נפשו והן חלק ממהותו. כך פירש המהר"ל את המשנה "איזהו חכם הלומד מכל אדם" - מעלת החכם אינה מתבטאת בזה שידוע הרבה חכמה, אלא ברצון להחכים. ומפני זה לומד הוא מכל אדם. כי אם ילמד מרב אחד, חכמתו תלויה ברבו. "איזהו גבור הכובש את יצרו" - אם הוא גובר על אחרים אין מעלתו מתוכו ומצד עצמו, אלא מצד המנודה ותלוי באחרים משא"כ כשכובש את יצרו ותאוותיו הרי גבורתו בנפשו

לזה ראוי לקרוא גבור. "איזהו עשיר השמח בחלקו" - כי אם הוא עשיר מפני רכוש הרב, הרי שמעלתו תלויה בנכסים, ונכסים פעמים ניכסים מזה ומתגלים לזה. וזוים זים מזה לזה. ורק השמח בחלקו שלא תלוי ברכושו אלא מתוככי נפשו היא מעלה הנובעת מעצמיותו". "איזהו מוכבד - המכבד את הבריות - המכובד הוא לא זה שמכבדים אותו אחרים, דאז כבודו תלוי באחרים, ולא מצד עצמו. ורק זה המכבד את הבריות מראה שכבודו איתו ומחלקו לאחרים. שופע ומשפיע.

והרחיב בשפתי חיים שמעלת השמח בחלקו אינה הסתפקות במועט גרידא, דלזה לא מתאים לומר עשיר. דיתכן שכורח המציאות מאלצו להסתפק, ולא מחייב שהוא מאושר ושמח ולכן לא אמר התנא איזהו עשיר המסתפק במועט. אלא השמח בחלקו, ששמח בחלק שנתן לו ה' שבהם מתבקש לעבוד אותו יתברך. יש אנשים שחלקם בעבודת ה' מצריך שיהיה להם נכסים רבים וכך ימלאו את תפקידם ויעודם, ויש אנשים שחלקם בעבודת ה' ולהרבות כבודו ומלכותו, מתוך מיעוט נכסים וצמצום כלים. הצדיקים משלימים את חלקם בכל מצב העשיר בעשרו, והעני בעניותו. וכמו שהנגר צורך את הכלים המתאימים לו ואינו משתוקק לכלים של המסגר כי אינם מתאימים לו, כך הצדיק שמח בחלקו שהם אלו הכלים המתאימים לו. ורק כך יגיע לשלימותו. וכמו שאמר התנא, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד.

הצדיק מרגיש שממונו אין לו ערך

### משנת חכמים מתורתם של רבותינו



עצמי. ריבוי הרכוש אינו מגדיל את חשיבותו. אין הכלים נותנים לו ערך אלא להיפך על ידו ניתן ערך לכלים בזה שהם משמשים אותו לעבודתו יתברך ולהרבות כבודו יוצא שהצדיק אינו תלוי באחרים, ולא בכלים. הוא לבדו. כמו שאין הבריאה קובעת את גדולתו של הקב"ה אלא הוא לבדו, כך היא מעלת הצדיק הוא לבדו.

לכן יעקב חזר על פכים קטנים דאצלו הם כלים שניתנו לו להשלים חלקו וחייב הוא לנצלם. ואם יזלזל בהם יחסר לו בשלמות. א"כ הערכת כללים הפחותים נובעת ממעלת השמח בחלקו ואם חזרתו על פכים קטנים היתה נובעת מקמצנות, לא היה משחרר ממון רב לעשו בשלחו לו מנחה. אך מכיון שהכל אצלו עבודת ה', א"כ ממון רב, כמוהו כפכים קטנים לשניהם תכלית אחת. לכן אמר יש לי כל. יש לי כל הכלים הנדרשים למילוי תפקידי. משא"כ הרשע חושב שכל מעמדו ודרגתו תלויים לפי ריבוי נכסים.

אנשי החומר כששואלים על אדם ועל מהותו, שואלים כמה יש לו? מה כבודו? ככל שהוא מרובה בנכסים, וכבוד עולה חשיבותו בעיניהם. כאילו הרכוש בנה את מעמדו. אבל המבט לפי התורה שונה לחלוטין: האדם דורש שיהיה ערך לרכושו ואף בפיתוי היצר משתמש הצדיק לעבודת ה' שע"י שמתגבר מתעלה ומגיע לתיקונו. וזהו הקשר בין ויאבק איש עמו, לויותר יעקב לבדו שגם המאבקים משמשים לו לעליה. וכמו שדרשו בהאבקו עמו. שהעלו אבק עד כסא הכבוד. "אבק" הוא חסר ערך וא"א להפיק ממנו שום תועלת יעקב



הזה, שוב לא ימצא בו טעם.

אלא שיסוד הדבר הוא, שע"י מילוי התאוה היא תגדל עוד יותר. על זה אמרו: "משביעו רעב", תחילה חסר לו "מלאו ביתו", ואח"כ מלאו כל העולם, אבל לעולם לא יהיה מלא. כי סוד הענינים הוא חסרון, וככל שיתמלא יתרחב החלל יותר ויותר, יתחזק הרעב. כך גם בכל המידות הרעות, עצמותיו ירקבו וכרסו תיתפח מחרפת רעב אשר תלך ותגבר. זוהי מידת "נפש רחבה" - מציאות של חסרון.

ובצד השני, "נפש שפלה" - "אם מחוט ועד שרוך נעל". כי שם נמצאת מציאות השלימות ושם ההסתפקות, שלימות בתכלית! לא חסר מאומה, הוא שבע לחלוטין. זהו "יש לי כל", והנזכר לעיל הוא "יש לי רב". יעקב לא אמר "יש לי כל" מפי שהיה לו באמת כל, אלא זוהי מידת האבות השלימים בתכלית. להם לא חסר כלום, הם מציאות בלי חסרון. לאורם ניסע ונלך.

» המשך מעמ' קודם

הפך ע"י מאבק זה עם היצר אפי' את הדברים הפחותים והשפלים ביותר לעבודת ה', שע"י זבנה כסא ומושב למלכותו יתברך. ולכן זכה שדמות דיוקנו חקוקה בכסא הכבוד שבכל דבר הירבה כבוד שמים. ואף המלאך הודה לו, הפך את היצר לשירה לה', הגיע זמני לומר שירה.

זו תוכחת מגולה לדורנו דור שבו השפע מצוי ונתרבו הכלים הבאים להקל על האדם ולהנעים את חייו. ובמקום שהיו כלי עזר וסיוע לעלילה רוחנית הם משמשים להפרעה בעבודת ה'. וכל חייהם של בני"א תלויים בהם עד שנדמה שא"א לחיות בלעדיהם. וכמה טרדות ודאגות נגרמות מהם, והם משמשים ליציה"ר להסיתו ולהדיחו. ולעולם לא מגיע לסיפוקו ונמצא תמיד בהרגשה של חסר.

כמה בזבז נעשה מתוך תאוות ומתירנות משקיעים כוחות ומשאבים לריבוי הרכוש רק לעבודתו יתברך ולא להסחף אחר הרצונות אלא להסיט את הרצונות לריבוי כבוד ה' וגילוי מלכותו והכל יהיו כלים המשרתים בקודש. לזכור, שגם מאבק רגלים נבנה כסא הכבוד. ה' יעזרנו על דבר כבוד שמו.

עצמו לפני עשיו הרשע.

והדברים צריכים ביאור, הרי ברור שיעקב עשה כהוגן, כמו שאומר הספורנו, שהרי אילו היו הבריונים בזמן בית שני עושים כפי שעשה יעקב והיו נכנעים לרומאים, לא היה ביהמ"ק נחרב. מדוע, אם כן, נתבע יעקב על כך?

ונראה לומר שכאן גילו לנו חז"ל פעם נוספת את גודל התביעה שתובעים מהאדם. אפילו כאשר מקיים מצוה ונוהג כהלכה, עדיין הוא עתיד להתבע על כל פרט ועל כל כוונה שלא נעשו כראוי! חז"ל ראו כאן בהכנתו של יעקב שמוץ של כניעה יתר על הנדרש מבחינת ההשתדלות שהיתה חיובית לכשעצמה. כיון שנמצאה כאן נימה דקה של "צדיק מט לפני רשע", הוא נתבע על כך. "אוי לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה".

"יש לי כל" - מול "יש לי רב"

"ויאמר יעקב... כי חנני אלקים וכי יש לי כל". מפרש רש"י: "יש לי כל סיפוקי ועשו דיבר בלשון גאווה, יש לי רב יותר ויותר מכדי צרכי". שתי השקפות עולם מתומצתות כאן במלים ספורות. אנו מכירים היטב את שתי המגמות המיוצגות כאן, ועלינו לשאול את עצמנו האם אכן אנחנו משתייכים ללגיון הקדוש של אנשי "יש לי כל", והאם איננו מביעים הזדהות או מידה מסוימת של הוקרה עם המחנה השני.

דברים מאלפים בנושא זה מובאים בספר "דעת תורה" (שמות עמ' שכ"ח) ע"י הג"ר ירוחם זצ"ל ממיר. יסוד גדול הוא, שכל סוד יצה"ר והעוה"ז הוא רק חסרון, כלומר, מציאות של העדר וחסרון. רעב המיוחד על "רוצה מאתיים". חז"ל אומרים (אבות פ"ה): "כל מי שיש לו ג' מידות הללו, הוא מתלמידיו של אאע"ה, עין טובה רוח נמוכה ונפש שפלה. וכל מי שיש לו ג' מידות הללו, הוא מתלמידיו של בלעם הרשע, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה".

נפש רחבה לומדים חז"ל (תנחומא, בלק ה'), ממה שאמר בלעם: "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב" - איזה בית בליעה נדרש כדי לספוג "מלא ביתו כסף וזהב"! היכן יאצור כמות כה גדולה? לשם מה הוא נדרש לכל כך הרבה? כאן לימדתנו התורה את סוד החסרון: אין כאן אלא רעב, "מציאות" של חסר. ואם אף ימלא את החסרון

חייב אדם להודות על הטובה ועל הרעה

"קטנותי מכל החסדים ומכל האמת", מהו "מכל האמת"? שואל הגר"י ניימן זצ"ל בספרו "דרכי מוסר". והוא משיב: אמת, זו מידת הדין. בעוד שמידת הרחמים מושתתת על הנהגה של חסד, שהיא סטייה ממידת האמת שאינה יודעת ויתור.

הקב"ה רצה לברוא את העולם במידת הדין, דהיינו להנהיג את הבריאה עפ"י מידת האמת, אך הוא ית' ראה שאין העולם מתקיים כך, ואז שיתף את מידת הרחמים.

הגר"י זצ"ל היה אומר שלכשנבוא לעולם האמת, לא נכיר את הקב"ה. כי שם הוא מתנהג אך ורק במידת הדין ללא רחמים. בעוד שכאן בעוה"ז הורגלו למידת הרחמים של הקב"ה. יחידי סגולה שהגיעו למדרגה נישאה, הקב"ה התנהג עמם עפ"י מידת הדין כבר בעוה"ז, והם שמחו על כך שהגיעו לזה. כמו יעקב אבינו שאמר "אם יהיה אלקים עמדי", ז"א מידת הדין. וכן דוד המלך אמר "אם חסד ומשפט אשירה". ואמרו חז"ל: "בין חסד ובין משפט - אשירה".


זה מה שאמר יעקב, עלי להודות להקב"ה על שני דברים. על החסדים שעשה עמי, ועל האמת שהתנהג עמי לפי מידת הדין והכרתי ע"י את האמת. וזוהי מתנה גדולה כמו שאומר רבינו יונה ב"שערי תשובה". שצריך האדם לשמוח ביסורים בהצלחות הגדולות ביותר.

יעקב מפרט כאן: "כי במקלי עברתי את הירדן הזה" - אז התנהג ה' עמי לפי מידת הדין. "ועתה הייתי לשני מחנות" - זו מידת החסד. ובעונותו אמר יעקב: קטונתי מכל זה, כי לא שילמתי להקב"ה כמו שצריך לשלם עבור הטובות הגדולות שעשה לי ממידת הרחמים ומידת האמת גם יחד.

שלימות המעשה הנדרשת מהאדם

במדרש תנחומא, אומר מרן הרב שך זצ"ל בספרו "מראש אמנה", מצאנו דברי ביקורת על השתחוויותיו של יעקב ללבן. וכך אומר המדרש: "מעייין נרפס ומקור משחת - צדיק מט לפני רשע". כלומר, יעקב נתבע על כך שהכניע את

יול"ע"י  
משנתה של תורה - רכסים ©  
054-846-8706  
Mishnatar@gmail.com  
153-4-653-1557



לרפואת  
יוסף משה בן אורה  
יצחק בן תמר  
בתושח"י

זמני היום - לאופק רכסים

|       |               |       |              |
|-------|---------------|-------|--------------|
| 09:52 | סו"ז תפילה    | 16:03 | הדלקת נרות   |
| 11:32 | חצות          | 06:30 | נץ החמה      |
| 16:33 | שקיעה         | 08:13 | סודק"ש: מג"א |
| 17:14 | צאת שב"ק וי"ט | 08:23 | מג"א - 72    |
| 17:46 | ר"ת           | 09:02 | ג"א - 72     |



לקוחות כללית ברכסים  
**קיבלתם תוספת שבת לבריאות!**  
מרפאת שבת זמינה! מרפאת סביון, רח' סביון 40

שעות פעילות: ליל שבת 18:00-20:00 | שבת 8:00-12:00  
מנהל קשרי קהילה לשירותכם! דיני בוקבזה 054-8457898






**חיים שיש בהם אושר ושמחה**

**הוֹת לְאִבּוֹ בֶן כְּסִיל וְדָלָף טָרַד מְדִינֵי אֶשָׁה" (יט,ג)**

פעם אמרתי באיזה שמחה, הרי כתוב בערובין (מ"א:): שמי שיש לו אשה רעה אינו רואה פני גיהנום, אך כיון שחתן דנן הוא צדיק, הוא יצטרך למצוא דרך אחרת, כדי שלא יראה פני גיהנום. הפלא יועץ אומר, כיון שכתוב בחז"ל שמי שיש לו אשה רעה אינו רואה פני גיהנום, היה ראוי לכתחילה לקחת אשה רעה, אך כיון שאולי הוא לא יוכל לעמוד בניסיון. מסופר, איני יודע אם היה כך באמת, או שאומרים בהלצה, על אדם שנשא אשה שהייתה מצערת אותו, הסובבים הבחינו שהוא לא לוקח ללב מכך ושאלו אותו, האם זה לא איכפת לך? הרי כתוב שמי שיש לו אשה רעה אינו רואה פני גיהנום, כיון שאינך מצטער מכך, ייצא שזה לא מספק אותך להינצל מפני גיהנום, האשה ששמעה את הדו שיח הזה, הפסיקה להציק.

עד כה דברנו על הסוג השלילי, אך מצד שני, אנו עדים למסירות העצומה של הנשים, ישנם כאלו שמוותרות כל החיים למען הלימוד תורה של בעליהם. מסופר על אחת שבעלה כתב לה, שהוא נותן לה חצי עולם הבא שלו, בשעת פטירתו אמר אשתו לפני מיטתו: אמנם נתת לי חצי עולם הבא שלך, אבל אני לא רוצה על חשבונך. איך מגיעים לכזו רמת קשר ומסירות?

אלא, כתוב בערובין (י"ח). שעלה במחשבה לפני הקב"ה לברוא את אדם וחווה שניים ולבסוף נבראו אחד, דהיינו שביצירת האדם נבראו שניים, ולאחר מכן ה' חיבר אתם. ויש לעיין מה שייך אצל הקב"ה עלה במחשבה, אצל בשר ודם שאינו רואה את הכל בסקירה אחת, שייך הוה אמינא ומסקנה, אבל אצל הקב"ה שרואה את הכל בבת אחת, מה שייך עלה במחשבה?

מפרש הגר"א, הרי כתוב שסוף מעשה במחשבה תחילה, כלומר, שבתחילה אדם חושב על התכלית ואחר כך הוא עושה את האמצעי איך להגיע לתכלית, גם כאן עלה במחשבה - התכלית, שהיו שניים, כיון שהרי האשה תפקידה להיות עזר כנגדו, אם הם יהיו אחד, היא לא תוכל לעשות את תפקידה, לדוגמא, אם הוא נמצא בבית המדרש והיא צריכה לסדר את כל עניני הבית, אם היא יהיו גוף אחד אתו, מה יהיה, אבל אחר כך הקב"ה יצר אותם אחד, כדי שהיא תהיה מסורה לבעלה ו**תוכל להרגיש את בעלה**, וגם האדם ירגיש את אשתו. ידוע המעשה שהיה עם רבי אריה לווין שביקר פעם עם אשתו אצל הרופא, כשנכנסו התבטא רבי אריה: "הרגל של אשתי כואבת לנו". עד לא לפני הרבה שנים לא ידעתי שיש כאלו בעולם החילוני, שיש תחרות בין הבעל לאשה מי יצליח יותר, ואילו אצלנו האשה מרגישה שהצלחת בעלה זה הצלחתה.

כתוב קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, מפרש המהר"ל, בקריעת ים סוף היה צריך נס לעשות מדבר אחד שני דברים, כך זיווגו של אדם צריך נס לעשות משתי דברים דבר אחד. יתכן, שמה שכתוב, קשה זיווגו של אדם, זה אינו כפי שיש כאלו המפרשים, שהדברים אמורים כלפי מציאת השידוך, אלא

לבין נישואי אשה. בירושת נכסים, הבנים והנכדים זוכים בירושה מכוח הזכויות שזכו בהם האבות, אבל בנישואין, האדם לא זוכה באשה משכלת בזכות האבות, אלא רק אם נגזר מן השמים עבורו, בשידוכים אין כזה הדבר שלאבא יש הבטחה שלבניו תהיה אשה ראויה והוגנת, כי כדי לזכות באשה ראויה, צריך זכות עצמית. מסיים רבינו יונה, וז"ל: "כי לא יגזרו על האבות בחייהם לתת לזרעם אשה משכלת, הנה, כי אשה משכלת יקרה מבית והון".

שואל המשגיח? אנו מוצאים לפעמים, שישנם ראשי ישיבות גדולים שיש להם בת מצוינת, אבל כסף אין להם, ואילו עשירים גדולים שיש להם כסף יכולים למצוא שידוכים מצוינים, יותר מאותם ראשי ישיבות, האם הכסף יענה את הכל? אלא צריך לומר, שכשהקב"ה נתן לאותו עשיר את הכסף, הוא נתן לו את הזכות לזכות בבחור חשוב, גם עצם זה, שעשיר מעוניין בבחור חשוב זה מעלה לא פשוטה.

הקושי הוא שיעשו אחד. יש כאלו שכל החיים נשארים שניים, אצל החילוניים לא שייך שיעשו אחד, אנחנו מתחנכים, שצריך לעשות את רצון ה', שצריך לאהוב אשתו כגופו ולכבדה יותר מגופו, האשה מתחנכת להיות אשה כשרה שעושה רצון בעלה, אבל אצל החילוניים, כל אחד רוצה לנצל את השני להנאתו, לא שייך שזה ישתווה. לפעמים זה משתווה, כי בדיוק שניהם רוצים אותו דבר. ספרו לי, שאומרים להפעילים שהולכים לקירוב אצל משפחות חילוניות, שאם ידברו אצלם על שלום ובית, זה תמיד טוב, כי זה חסר מאוד אצל המשפחות שאינם שומרי תורה.

**לשידוך טוב לא תועיל זכות אבות**

**"בית והון נחלת אבות ומה אשה משכלת" (יט,ד)**

מפרש רבינו יונה: שיש הבדל גדול בין ירושת נכסים



**איך מסתובבים בהגבהה?**  
**הרב ישראל ארלנר**

**מקור המנהג**

איתא במסכת סופרים [פי"ד סי"ד] 'מראה פני כתיבתו לעם העומדים לימינו ולשמאלו ומחזירו לפניו ולאחריו שמצוה לכל האנשים והנשים לראות את הכתב'. והביאו השו"ע [סי' קל"ד סי"ב].

**אזהרתו של הרמב"ן**

כתב הרמב"ן [פרשת כי תבוא פכ"ז פסוק כ"ו] על הפסוק "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת". ולי נראה שהארור קאי על המגביה, שאינו מגביה הספר תורה להראות פני כתיבתו לכל, כמו שמפורש במסכת סופרים שמצוה להראות לכל האנשים והנשים וכו'.

**צורת הסיבוב**

יש לעיין איך יעשה הסיבוב להראות את הכתב לכולם? ומצאנו בזה כמה מנהגים:

הנה מלשון המסכת סופרים והשו"ע שכתבו 'מראה לעם העומדים לימינו ולשמאלו', משמע שמראה אותו תחילה לעם שעומדים בימינו [היינו שעושה רבע סיבוב נגד כיוון השעון] ואח"כ יסתובב בחזרה [בכיוון השעון] ויראה הכתב לעומדים לשמאלו ולפניו, ואינו עושה סיבוב שלם, ואח"כ חוזר [כנגד כיוון השעון] ומראה לעומדים לאחוריו. ובשו"ת משנה הלכות [ח"א סי' ק"ג] כתב שכך יש לנהוג, עיי"ש.

אולם המ"ב [סי' קל"ד סק"ט] כתב שיקיף ממזרח לדרום כמו בברכת כהנים. והיינו שישתובב סיבוב שלם לימינו כמו שעושים הכהנים [עיין סי' קכ"ח ס"ק ס"א]. והוא מדינא דגמרא [זבחים ס"ב:] שכל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין.

וכן הובא בגדולי האחרונים - המאמר מרדכי [או"ח סי' קל"ד ס"ב] והבאר שבע [שו"ת. מסכת סוטה פ"ב] והפרי חדש [סי' קל"ד ס"ב] והבאר היטב [סי'

קל"ד סק"ד] שכתבו שיש לעשות מיד סיבוב שלם לימינו, ולא להתחיל להראות לעומדים בימינו. וכן נהג מרן החזו"א [ארחות רבינו מהדו"ח ח"א עמ' קמ"ג].

וליישב את לשון המסכת סופרים והשו"ע שכתבו שמראה לעם העומדים לימינו ולשמאלו וכו', כתב השבט הלוי [ח"ט סי' כ"ו] דבמצות הגבהה אין המצוה סיבוב הרוחות דהיינו קודם לעומדים בימינו ואח"כ לעומדים בשמאלו וכו', אלא עיקר המצוה להראות הכתב לכל הקהל, ואם היו הקהל מתקרבים לראות הכתב בשעת הגבהה כאשר עושים הרבה מדקדקים, אזי לא היו צריכים לעשות סיבוב דרך ימין, אלא כיון שרובם אין עושים כן, מצוה לסבב.

ובאמת המציאות מוכיחה, שאלו העושים תחילה סיבוב לימין ואח"כ סיבוב לשמאל ואח"כ מתיישבים, אזי העומדים לפניהם [דהיינו מאחורי הבימה] לא מצליחים לראות את הכתב. וכבר עורר על זה הגר"י טשנר בספרו שיח תפילה [שער י"ג פ"ב אות ט]. ובפרט שעוברים בזה על דברי הרמב"ן הנ"ל, שמי שאינו מראה הכתב לכל העם, עובר על 'ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת'.

והנה הגר"ח גריינמן זצ"ל [חידושים וביאורים סוף מסכת מגילה ל"ב]. כתב דרך חדשה בעשיית הגבהה בכדי להרויח את כל השיטות. והיא, שתחילה יסובב ידיו עם הספר כלפי העומדים לימינו מבלי שיסובב גופו לשמאלו, ונמצא שלא פנה לשמאלו, ואח"כ יעשה סיבוב שלם לימינו בכיוון השעון, ואז נמצא מקיים את הסדר השנוי במסכת סופרים וגם את הדין של כל פניות לימין, עיי"ש.

ובני ספרד שנוהגים להגביה כשהכתב כלפי העם, שפיר מקיימים את הסדר השנוי במסכת סופרים שתחילה מראה לעומדים בימינו, וגם את הדין של כל פניות לימין.

קבלת שבת

כאשר הוצרך פעם המשגיח לנסוע לשבת למקום רחוק, כבר באמצע השבוע נתן דעתו על התפילת מנחה והקבלת שבת כראוי בער"ש, והתקשר לברר אם יתאפשר לו להתפלל מנחה כראוי בסמוך לשבת, כאשר יספיקו לומר את המזמור שיר ליום השבת מקודם לשקיעה, וכאשר השיבו בשלילה, החליט משר"כ להקדים את הנסיעה ליום חמישי בערב, ולהתפלל מנחה כראוי כשיספיק קב"ש לפני השקיעה. (המשגיח היה אומר שיש ענין מיוחד להתפלל בער"ש מנחה גדולה, גם שא"א לדעת איזה עיכובים יהיו. ועוד מפני שהיא התפילה האחרונה של חול, חשוב לדאוג להתפלל במתינות וברוממות. המשגיח התנגד מאוד שלא יעשו מניינים למנחה [קצרה] בער"ש יותר מאוחר מעשרים דקות לפני שקיעה"ח, והיה יורד במיוחד לראות שמקפידים ע"ז).

פעם ראיתי שנשאר אחרי מעריב ומשלים אמירת הפסוקים של קבלת שבת, (משום שנאנס והגיע באיחור) שאלתי האם יש ענין להשלים למי שלא הספיק לומר? והשיב: "אני אומר זאת מפני שחביב עלי אמירת הפסוקים של קבלת שבת..." ופעם אחרת ששאלתי אותו ע"כ, השיב: זה מוסף ב"קבלת השבת" כשאומרים את הפסוקים הללו. [ואמר דאמנם אין זה מדינא, אבל לי זה חסר כאשר אני אומר את המזמורים הללו...].

דעתו של המשגיח היתה שכיום יש להשתמש בשירה שמרוממת וגם

מועילה לתפילה, ולכן ביקש שישירו בישיבה ב"לכה דודי" [כדי שהבחורים ירגישו בזה קצת רוממות], והשתדל בזה כו"כ פעמים, עד שלאחר זמן הושרש הדבר לשמחתו.

למשגיח היה אכפת מאוד שהיו כאלו שעמדו לפטפט בחוץ בזמן של בין קבלת שבת למעריב, והיה רגיל לשאול בנועם: שנים מקרא ואחד תרגום כבר סיימתם?! כאשר פעם העיר על כך לנער חמד, השיב לו: כבר סיימתי, אמר לו המשגיח הלא ישנם עוד מפרשים נפלאים על החומש מבלעדי רש"י.

ברכוי לשלום

הציר המרכזי בחיי המשגיח היתה התבוננות תמידית לפני כל פעולה ודיבור האם זה רצון ד', וכן איזה מצוה אפשר לקיים בזה, וכדוגמא לזה, כאשר בירך ב'גוט שבת' - היה מכוין לקיים המצוה לברך את ישראל. ודרך אגב המשגיח העיר לי פעם שהדרך הנכונה היא שבאים להתברך מהרבנים, ולא כאותם שעוברים ומברכים, וביאר שהמיוחד בזמן זה הוא שהתווספה לנו המעלה של קיום מצוות קריאת שמע ותפילה, הברכה של איש לזולתו מועילה יותר [ופ"א אמר לי שאולי מצד זה יש באמת מקום גם לברך ולא רק להתברך].

בעבר אמר לי המשגיח, כי יותר חביב עליו לפעמים לברך בברכת שבת שלום בלשון הקודש מאשר לברך בגוט שבת [גם זו ברכה מאוד גדולה - שמברכים שהשבת תהי' טובה] כיון שבאמירת שבת שלום

זוכה בזה לומר פעמיים את שמו של אדון העולם, ששלום ושבתי הם משמותיו של הקב"ה, ולכן ישנם שלכל הפחות בכניסה לביתם - היו אומרים 'שבת שלום'. אמנם העיר שכאשר מברכים כמקובל "גוט שאבעס" יש לשים לב מה שאומרים, ובאמת פעמים היה המשגיח מדגיש זאת בברכו "גוט... שאבעס".

סעודות שבת

סעודות השבת אצל המשגיח היו באווירה שמחה ומרוממת, כיאה לבני המלך, בדרך כלל המשגיח לבש חליפה ולפעמים גם כובע, והורגש תמיד שמחה ועונג מחד, ומאיך רוממות שמתענגים לכבוד המלך כאשר ציווה! והיה מדגיש, לנוח בו ולשמוח - כדבר המלך ודתי! מה שאנחנו אוכלים ונחים, זה בגלל שכך המלך רוצה שנעשה, ואם הי"ת היה רוצה אחרת - הינו עושים אחרת, ביום כיפור ד' אומר לנו לצום אז אנחנו צמים, בשבת ד' אומר לנו להתענג - אז אנחנו מתענגים!

היה פעם שהתארחנו אצלו בשב"ק והבאנו לפניו חלות, מסוג מסויים שלא אכל בתקופה זו, אך נאמר לו כי עשו ע"ז בער"ש הפרשת חלה, ובמשך הסעודה דיבר הרבה על הזכות שיש כאן חלות שעשו עליהם המצוה של הפרשת חלה...

כאשר התארחו לבד קבוצה גדולה של בנות מתחזקות בביתו של מרן המשגיח לסעודת ליל שבת, והמשגיח אומר בהטעמה כל קטע בפזמון אשת חיל המדבר במעלות ושבח האשה וכו', מיד

בסיום הפזמון פנה לרבנית ואמר: נפלא מאוד, כיצד שלמה המלך ידע לכוין בדיוק למעלות שלך!... מעשה זה לא נשכח אצל אותן הבנות!...

כאשר היו אורחים היה נוהג שמיד שגמר לקדש קודם ששתה מהיין, שפך לתוך כוס אחרת כדי שלא יצטרכו לשתות מפיו.

זכורני כאשר התארחנו אצלו לעת זקנה לסעודת ליל שב"ק עם ב"ב ומסיבה מסויימת הרבנית ישיבה בקצה השלחן, המשגיח לא העביר את היין דרך המסובים, אלא קם הוא בעצמו עד למקומה כדי למסור לה בעצמו את היין.

ובעת חולשה כאשר בצע החלות בשב"ק לחלקם למסובים, ביקש אחד הסועדים לסייע בידו לבצוע את החלות, אבל המשגיח סירב ואמר: אני נהנה להאכיל את ילדי ד'!...

בשב"ק בעת דבר מסויים, היה טועם רק מעט, ומתחיל לומר דברי תורה, ואח"כ היה ממשיך לאכול ולומר ד"ת לסירוגין. כאשר הגישו בסעודה מיץ שתה, ואח"כ בהמשך הסעודה כאשר באו למזוג פעם שניה - אמר שכבר יצא יד"ח עונג שבת, והסכים לשתות רק מים! והוסיף שמצוות עונג שבת היא לאכול דבר שטעים לו - אבל לא הרבה!

אחד מבני ביתו של רבנו המשגיח פנה אליו אחר הסעודה בליל שבת ואמר: לילה טוב, אמר לו המשגיח: **הרי שבת זהו יום שכולו אור...**

מישנת המעשה  
מעשים נחמדים

שהוא בכלל לא מפחיד כמו שדמייתני, "שלום, אני השכן החדש, רציתי להגיד שאני ממש מצטער ושאתם צדקתם, עץ הלימונים הוא שלכם, אני רק רוצה לשמור על שכנות טובה, זה הכל!" אמרתי בשמחה, "קחו את זה כאות תודה". הגשתי לו צנצנת מזוככית. "מה זה?" שאל יעקב במבט מוזר...

"הבאתי לכם: לימון כבוש!" \*

פעמים שתיקנו לנו ח"ל כדין גמור איך לנהוג ופעמים שלא, אלא שאמרו לנו שכך ראוי לעשות ממידת חסידות. לכן, אף על פי שלא תמיד ציוו אותנו, ראוי לו לאדם למרות הקושי הרב, שיהגה מלפנים משורת הדין.

וכתב הפלא יועץ: "מה טוב הוותרנות לכל אשר אתו, משים שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, ומברייח קטטה ואיבה, ועל כל פשעים תכסה אהבה, וגם מתן אדם ירחיב לו, ולא תאנה אליו רעה ונגע לא יקרב באוהלו. ולפעמים שמדת הוותרנות תחיה בעליה ותצילהו מצרה וצוקה, מה טוב חלקה, לא ידע אנוש ערכה."

הראשון שלנו כאן, פשוט הבנתי שהעץ שייך לנו", ניסיתי שוב. "תקשיב טוב! אנחנו גרים כאן 40 שנה ואתה לא תגיד לי מה שלי ומה לא שלי, הבנת?" אמרה והמשיכה לנכש עשבים. "יש לי ברירה?" מלמלתי וחזרתי הביתה אבל וכפוי ראש. עברו שלושה שבועות ועדיין חששתי לצאת לחצר לזמן ממושך, שמא ייווצר מצב לא נעים בו אפגוש שוב את אותה שכנה קשוחה או יותר גרוע- אתקל בבעלה, יעקב!

ניסיונו לחשוב על פתרון, לבסוף אשתי אמרה: "אין ברירה, חייבים לוותר, להוריד את הראש... נכין משהו ואתה תגיש להם את זה כמתנת פיוס, תהיה גבר!" איזהו גיבור - הכובש את יצרו, תדבר אליהם מלב אל לב ותתנצל, אני בטוחה שהם יתרצו."

למחרת יצאתי מביטנו לכיוון ביתם של השכנים, חציתי את הגדר, הלכתי בשביל עד פתח ביתם ודפקתי בדלת, ומי פתח את הדלת? גבר נמוך קומה, שמנמן עם משקפי ראייה, חביב ומחויך מאודן לאוזן-, "יעקב?! נשמתי לרווחה, סוף סוף יוצא לי להכיר אותך!" מסתבר

שאני חושב שאולי יש כאן בלבול, בעל הבית שלי אמר לנו שהעץ הזה שייך לו". השכנה הרימה את ראשה ונעצה בי את מבטה, הבנתי שהאמירה שלי הייתה טעות קשה, לאן הכנסתי את עצמי? היה לה מבט מאיים בעיניים. "מה אמרתי?" הזדקפה ושאלה בתקיפות. "רק אמרתי" התחלתי לגמגם, "התכוונתי שנראה לי שזה העץ שלנו". מבלי להסיר את מבטה ממני השכנה לפתע צעקה: "יעקב! יעקב!" קראה לעבר בעלה, דמייתני מישהו עצבני, קשוח וגדול.

"יעקב! יעקב! אתה שומע? השכן החדש אומר שעץ הלימונים הוא שלו!" התחלתי לרעוד, ה' תציל אותי, איך הסתבכתי! "תגיד, אז מה אתה חדש?" שאלה ישירות, "אהה כן, הגענו אתמול", "באמת? יעקב! יעקב! אתה שומע?" צעקה השכנה, "הוא הגיע אתמול!", "מאיפה אתה?" הסתקרנה, "מצפון הארץ" השבתי, "באמת?? יעקב! יעקב! אתה שומע? הוא מהצפון הארץ!" התחלתי לפחד, מי זה היעקב הזה? רק שלא יחליט לצאת מהבית, שישאר שם! "סליחה, שכנה יקרה, לא התכוונתי לגרום חס ושלום לסכסוך שכנים' ביום

לא ראיתי אדם שמוותר ומפסיק  
הרב עמרם יעקוביץקי

בוקר נפלא, השמש זורחת, השמים כחולים והציפורים מצייצות. אהההה... הקב"ה כמה אני אוהב אותך! התהלכתי בחצר הבית החדש אותו שכרנו, תענוג! איזה נוף, איזו איכות חיים, ברוך ה'! אני מסתובב בין עצי הפרי, שואף את ריחות הפרחים, קוטף בנחת לימון בכדי לסחוט לתוך כוס התה שחיתכה בסבלנות בבית... בום! לפתע מתפוצצת הבועה, צעקה נשמעה מהעבר השני של הגדר: "הלו, שכנצ'יק! אל תיגע בלימונים, זה העץ שלנו!" זאת הייתה השכנה, "מחילה, מחילה, לא ידעתי" ענית, "לא משנה, אל תיגע בזה, הבנת?! חזרה שוב, "בסדר, בסדר" השבתי בניסיון הרגעה, בכל זאת שכנים חדשים, לא כדאי להתחיל ברגל שמאל.

חזרתי לכיוון הבית וחשבתי לעצמי: "רגע, למה בעצם זה העץ שלהם?" הוא אומנם נמצא על הגבול בין שתי החצרות אבל בעל הבית אמר לנו שהעץ שייך לו. "הצצתי מעבר לגדר כדי לראות אם השכנה עדיין שם, "סליחה? סליחה?" קראתי בהיסוס, "מה אתה רוצה שכן?" שאלה בקרירות תוך כדי עקירת עשבים... "רק רציתי להגיד